www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 228. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 1. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 228. Jersey City, N. J. Wednesday, October 1, 1930. THREE CENTS.

ДЕМОКРАТИ ОДНОГОЛОСНО ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

СИРАКЮЗ. — На конвенції демократичної партії нюйорського стейту принято одноголосно резолюцію, в якій делеґати заявилися за знесення 18-тої поправки й акту Волстеда. Заразом рішено домагатися законодавства щодо того, щоби зобовязати кождого публичного функціонаря до складання зізнань перед судом у справах, які звязані з його публичною діяльністю.

Рівнож рішено стояти за чотиролітню каденцію уряду говернора з тим, щоби вибори на говернора не припадали на той рік, коли припадають вибори на президента держави.

КРИТИКУЮТЬ АДМІНІСТРАЦІЮ ГУВЕРА.

СИРАКЮЗ. — Сенатор Вагнер, як тимчасовий предсідатель конвенції, виголосив довгу промову, в якій критикував републиканську адміністрацію. Він зазначив, що Гувер і републиканська партія заповідали зріст торговлі й промислу, піднесення заробітної платні й допомогу фармерам. Вислід того є такий, що обкроєння заробітних платень є загальним явищем, а 4 до 5 міліонів безробітних не побирають взагалі ніяких платень. Вагнер робить републиканців відвічальними рівнож і за крах на біржі та за припинення експорту, як наслідок високої тарифи.

БРОКЕРИ ВИПРАВДУЮТЬ СОВІТИ.

ШИКАГО. — При урядових доходженнях, переведених у справі збіжевої спекуляції на шикаговській біржі, стверджено з боку брокерів, що совіти не заважили своєю спекулацією на спаді цін на пшеницю.

ДОХОДЖЕННЯ У СПРАВІ НАФТОВИХ СКАНДАЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Вилбур не приняв резиґнації Ралфа Келія, предсідателя полевої дивізії „Ди Дженерал Ленд Офіс" у Денвер. Келі закинув урядови, що він віддав нафтові поля ріжним обманцям, ізза чого державна каса стратила $40,000,000,000.

Секретар Вилбур завісив Келія в урядованню і візвав його до предложення точних даних щодо того, яким то обманцям уряд віддав нафтові поля. Вилбур твердить, що Келі ніколи не доносив урядови про якісь надужиття.

ПРОПАДЕ ЗАПОРУКА ЧЕРВОНИХ.

ШАРЛЬОТ (Норт Каролайна). — „Ди Сивиль Либертіс Юніон" стратить $27,000, які вона заложила титулом бонду за 7 робітничих провідників, засуджених за вбивство О. Адерголта, шефа поліції в Ґастонії.

Головний лідер, Біл, находиться у Москві. Він заявив, що вертає і зголоситься відсиджувати кару. Але тепер нічого про нього не чути, як і про інших засуджених. Тому тепер не тільки пропадуть гроші, але суди готові відмовитися пізніше приймати бонди за страйкарів, особливо тих, що їх підозрівають за комунізм.

РОЗПОЧАЛИ ПІКЕТУВАННЯ.

ДЕНВИЛ (Вірджінія). — 4,000 ткачів з Юнайтед Текстил Воркерс оф Америка" вийшли на страйк. 150 пікетовців стоять біля ткацьких фабрик.

ЖІНКА ВМІШАНА В ЦЕРКОВНІ СПРАВИ.

НЮ ЙОРК. — Виявилося, що автором статті, яка атакує протестантсько-епископальну церкву, а яка була поміщена в католицькім орґані „Ди Кетолик Ворлд", є Миссис Евелин А. Коминс, протестантка й жінка пастора, д-ра Александра Дж. Коминса.

ЖЕРТВИ НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ.

ПИТСБУРГ. — 7,000 делеґатів зїхалися на наради „Ди Нешенел Сейфті Конгрес". На нарадах відчитано письмо Гувера, в якім він звертає увагу на те, що в Злучених Державах гине тепер річно 100,000 людей від нещасливих випадків. Найбільше гине ізза нещасливих випадків з автомобілями.

ЗАРОБІТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ЖІНКИ.

НЮ ЙОРК. — Із статистики заробітної жіночої платні, яку зладила Мисс Меріон Мек Кленч, президентка „Нешенел Федерейшен оф Бизнес енд Професінел Вімен", виходить, що пересічний дохід 15,000 професійних жінок виносить річно $1,300.

ЗАВИСОКІ ЖИТТЄВІ ВИМОГИ.

КЛІВЛЕНД. — На конвенції „Амерікен Бенкерс Ассосіейшен" говорив Джан Бартон про теперішнє економічне положення в Америці. Він підніс, що американська життєва стопа є ще рішучо зависока та що її не можливо вдержати, коли інші народи не можуть жити на такій самій висоті. Бо тепер живемо, говорив Бартон, у часах електрики, телеграфу, літаків і народи живуть так близько себе, що не може бути мови про великі ріжниці в способі життя.

Америка, говорив далі Бартон, продукує дуже багато, щоби вдержати життєву стопу, але тепер нема де збувати товарів, бо коли Америка замкнулася тарифою перед світом, то й світ не хоче в неї нічого купувати, коли не може їй нічого продати.

З ГАЛІФАКСУ ЗАВЕРНЕНО 200 ІМІҐРАНТІВ ДО ЕВРОПИ.

Чотири пасажирські кораблі привезли протягом чотирох днів поверх 200 европейських іміґрантів, яким недозволений виїзд до Канади на підставі міністерського розпорядження з 14-го серпня ц. р. В цьому розпорядку зазначено, що забороняється виїзд до Канади всім европейським іміґрантам, котрі належать до категорії фармерських робітників, домашніх слуг та інших, які відчалили від европейського берега в дні або після дня видання розпорядку.

ДІСТАВ 4 МІСЯЦІ ЗА ВИМУШЕНИЙ ПОЦІЛУНОК.

В едмонтонському поліційному суді відбулася розправа Володимира Секрети за те, що прийшов до хати одної місцевої родини і в неприсутности мужа поцілував його дружину проти її волі. Поліційний суддя Прімроз признав Секрету винним за напад на жінку і присудив йому 4 місяці вязниці в Форт Саскачевані.

ДУМАЮТЬ, ЩО ТЕПЕР ТАМ ЛІПШЕ.

Консулі ріжних чужих держав в Монтреалі говорять, що сотки европейських еміґрантів, з яких велике число є канадійськими горожанами, зголошуються по пашпорти, або по віза, щоби вернути до Старого Краю. Деякі з апліканті мають замало грошей, або й зовсім не мають грошей, ні роботи, і просять допомоги на подорож кораблем через океан. Однак є й такі, що позаробляли гроші і вертають тепер додому в надії, що там дешевше перебудуть тяжкі часи, ніж у Канаді.

РОЗВОДИ В СОВІТАХ.

По офіціяльних даних большевицького статистичного уряду в Совітах припадає річно на 1,000 подруж 200 розводів осіб у віці від 18 до 19 літ і 160 розводів осіб у віці від 16 до 17 літ. Занотовується найменше розводів осіб вище 30-ти літ. „Безбожник" стверджує, що мимо сильної антирелігійної пропаганди між мужиками понад 80 проц. мужиків бере шлюб у церкві. Навіть члени „Комсомолу" після реєстрації в цивільному уряді беруть ще шлюб у церкві. В звязку з тим „Безбожник" і „Комсомольская Правда" взивае своїх членів, щоби вони подавали до публичного відома прізвища тих комсомольців, котрі брали шлюб в церкві, бо вони таким чином стаються „зрадниками комуністичної ідеольоґії".

СТИРТИ ГОРЯТЬ!

Дня 30. серпня ц. р. підпалено 150 кіп ячменю в дворі гр. Потоцького в Потоці, біля Бережанського повіту; кождої ночі в численних селах горять численні стирти польського майна, а поліція не може найти винуватців. Тюрми в Тернополи і Бережанах переповнені „підозрілими", яких однак будуть мусіли увільнити з браку доказів.

ГОРИТЬ УКРАЇНСЬКЕ МАЙНО!

З Воютич, повіт Самбір, повідомляють, що там невідома злочинна рука підпалила вночі будинок читальні „Просвіти" і Кооперативи. Будинок згорів.

МАБУТЬ ПРИПИНЯТЬ ДОВІЗ РАДЯНСЬКОГО ВУГЛЯ ДО КАНАДИ.

Канадійський уряд робить відповідні заходи, щоби припинити довіз до Канади вугля із СРСР, яке робить конкуренцію канадійському вуглю. Радянське вугля коштує в Канаді пять і пів долярів за тону, отже таніше як канадійське. Причиною цього є те, що в радянській вугленій індустрії працюють головно вязні і тому коштн продукції радянського вугля є багато менші як канадійського. В останних чотирох місяцях привезено до Канади 104,71 тон вугля із СРСР, яке коштувало 663,363 доляри, а за час від 31-го липня минулого року до кінця липня цього року спроваджено звідтіля 305,270 тон вугля за ціну 1,250,000 долярів.

В урядових кругах існує переконання, що здержання довозу радянського вугля до Канади може в великій мірі причинитися до зменшення безробіття в канадійській вугільній індустрії.

ПОЛЬСЬКІ СТУДЕНТИ ОБКРАЛИ МУЗЕЙ ІМ. ОССОЛІНСЬКОГО.

Польські часописи повідомляють, що польські студенти Тадей Цеслік, Володислав Станкевич, Стефан Зіблер і Володислав Ясінський обікрали Музей ім. Оссолінського у Львові. Згадані молодці обкрадали музей на рати. Дня 3. липня ц. р. вони вкрали з музею великої вартости золотий ланцюг та дорогоцінні брилянти і заставили усе те в „Гіпотечному Банку" за 32 доляри і 900 зол. А от кілька днів тому вкрали знову 18-каратовий золотий ланцюх і заставили його в „Міськім Заставничім Заведені". Поліція довго шукала злодіїв, аж врешті їх найшла й віддала до диспозиції слідчого судді. Гроші з проданих дорогоцінностей молодці прогуляли.

ПУДЕЛКО СІРНИКІВ ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ ДВОХ ОСІБ.

І таке буває на світі. А доказом цього така історія: Якийсь Румун, перебувши зі своїм товаришем віч у ріжних льокалях Гамбурга, пішов ще вранці до якогось шинку. Коли платив рахунок, забув, що від кельнера взяв пуделко сірників. Прийшло до авантури. Брутальний кельнер став Румуна лаяти, що він, мовляв, злодій, а Румун у відповідь так сильно побив кельнера, що цей по кількох годинах помер у лічниці. Румуна і його товариша арештували. Товариш Румуна так сильно перенявся фактом арештування, що перед процесом відібрав собі життя.

ПРО РЕВІЗІЮ КОРДОНІВ.

Провідник німецького центру, посол Каєс, промовляючи на зборах у Вроцлаві, заявив: „Ми знаємо добре, які важкі втрати принесло нам теперішнє визначення східних кордонів Німеччини. До зміни тих кордонів не приведе одначе фронтовий наступ, тільки шлях терпеливости. Лише синтеза справедливих ідеалів і твердої дійсности доведе нас до цілі. Податкова і фінансова реформа, скасування пляну Юнґа і ревізія мирових договорів, все це є завдання, для кождого Німця самі собою зрозумілі".

ПРОТИУКРАЇНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ У ЛЬВОВІ.

У неділю, 31. серпня, вшехпольські організації скликали віча, щоб запротестувати проти загрози війни, яку підготовляють Гайдамаки з Німцями. Заздалегідь підготовані резолюції цих віч домагалися розвязати всякі сепаратистичні українські організації, себто: Луги, Пласти, Соколи, Просвіти, Кооперативи, скасувати всі українські школи, а головно ґімназії. Тому, що Німці далеко, а гайдамаки таки тут близько, у Львові, а головно гайдамацькі інституції, львівське шуковиння припустило наступ на шиби і вивіски українських інституцій, а саме трох крамниць „Маслосоюзу", читальні „Просвіти", капліці на Замарстинові та „Народної Гостинниці". При цьому побили сторожику К. Зелену, яка вибігла подивитися, хто бє шиби, і поранили тяжко ножем портієра „Народної Гостинниці", Макогона.

САБОТАЖІ І ВБИВСТВА.

Радянська преса подає нові випадки протибольшевицьких виступів селян на Україні. В окрузі Артемівськім селяни вбили комуніста Арбу, котрий агітував за вступ до рільних комун. Під Уманем вбито провідника місцевої комуни Близнюка. В селі Глубочок в Проскурівськім окрузі селяне підпалили будинок начальника рільної комуни і замкнули двері знадвору. Начальник комуни та його родина згинули в огні. В цьомуж окрузі в селі Синявка підпалено будинок податкового уряду. В селі Слобідці під Камянцем спалено стодоли зі збіжжам.

ЖИТТЯ В КОЛГОСПАХ.

„Пролетарська Правда" подає тривожні вістки яро життя і діяльність колгоспів. Виказується, що навіть деякі комуністи, котрі вступають до колгоспів і займають там провідні місця, свій господарський інвентар і знаряддя використовують поза колгоспами або випродують. Так зробили навіть деякі члени управи в дмерському колгоспі. В цьомуж колгоспі розвивається антисемітизм, деякі члени управи ставляться ворожо до наймитів і бідняків. В колгоспі є випадки, що поодинокі члени колгоспу насміхаються над колгоспниками Жидами.

ЗАБРАЛИ В КАСІЄРА 4,000 ЗОЛОТИХ.

Лісом у громаді Красне (пов. Калуш) їхав у пятницю ранком касієр деревної фірми Глезінгера, Альфр. Ґрінкравт, з грішми на виплату для робітників. До нього прискочило 5—6 людей з кріеами, відпрягли коні та забрали валізку, в якій було 4,000 зол. і бравнінг. Опісля пропали в лісі. Поліція веде слідство. Польські часописи пишуть, що напасники не були членами УВО, бо Ґрінкравт зізнав, що один з них сказав до нього по польськи: „Холеро, давай пеньондзе".

АРЕШТУВАННЯ ҐІМНАЗІЯЛЬНИХ УЧНІВ.

У Станиславові арештували ґімназіяльних учнів Тад. Сапка та Яр. Пидуру під замітом приналежности до УВО. Арештованих відставили до судової вязниці. Польські часописи твердять, нібито ревізія дала обтяжаючі матеріяли.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ЗА САМООЗНАЧЕННЯ КОЛЬОНІЙ.

МІНІСТЕР ПРИЗНАЄ НАВІТЬ ПРАВО ВІДОРВАННЯ

ЛОНДОН. — У розмові з газетярами про праці так званої імперіяльної конференції Дж. Г. Томас, міністер для справ доминій, заявив, що конференція признасть формально право кождій доминії британської імперії до повного самоозначення.

Коли Томаса спитали, чи се право обіймає відорвання від британської імперії, Томас заявив: „Ніхто не може відмовляти цього права. Ви не можете відтягнути людини від самоубства, коли вона уперлася. Ви ій можете тільки порадити, що це не розумно робити".

Імперіяльна конференція має встановити суд для розсліджування претенсій доминій до Англії.

Консервативна партія видала публичну заяву, що чутки про уступлення Болдвина зі становища провідника републиканської партії є неправдиві.

ПРОЦЕС ПРОТИ ФАШИСТІВ У НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ.

ЛЯЙПЦІҐ. — На процесі проти офіцирів німецької армії за державну зраду, якої вони мали допуститися, орґанізуючи фашистівські „ячейки" в німецькій армії, виступали свідки, покликані обороною, та представляли, яких способів уживає німецький уряд, щоби поборювати фашистівську пропаґанду в армії.

Команданти мали часто роздавати серед жовнірів у касарнях летючки проти фашизму. Останніми часами команда роздавала офіцирам в дарунку годинники з портретами Ґінденбурга в нагороду за доноси на інших офіцирів.

Свідками на розправі виступають часто офіцири. В слідстві вони часто висказувалися свобідно проти обжалованих, а тепер вони часто не хочуть повторити своїх зізнань або заявляють, що тепер і вони так думають, як обжаловані.

НІМЕЧЧИНА ШУКАЄ ПОЗИЧКИ.

БЕРЛІН. — Канцлер Брінінґ предложив цими днями німецькому президентови Ґінденбурґови проєкт реформи німецьких фінансів, котрий опісля має бути предложений німецькому парляментови.

Щоби зрівноважити буджет, німецький кабінет міністрів думає затягнути поза границею позичку в сумі 125 міліонів долярів.

Президент Ґінденбурґ має незадовго відбути конференцію з провідниками німецьких партій. Він буде пробувати найти спосіб парляментарної співпраці партій в новому уряді.

ПРОЦЕС ЗА НАРУШЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТИ АМЕРИКИ.

ГАҐА (Голяндія). — На процесі за відшкодовання американських фірм, пошкодованих діяльністю німецьких аґентів підчас війни, але ще перед вступленням Америки до світової війни, американські адвокати заявляють, що Німеччина признаєлася мимоходом до вини за вибухи на Блек Там Айленді та в Кінгсленді тим, що вона не покликала до оборони своїх міністрів, які давали прикази вести безпощадну боротьбу проти аліянтів по невтральних краях.

РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ РУХ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД. — Тут відбулася конференція 22 републиканських ґруп, розкинених по всій Еспанії. Конференція постановила обєднати всі ці ґрупи в одну партію, яка має виступати підчас виборів як осібна політична партія з виключно републиканською програмою та ставити кандидатів у кождім окрузі.

Рівночасно партія постановила зірвати свої порозуміння з іншими партіями, як приміром з соціялістами, які вважаючи інші справи важнішими, є републиканськими тільки мимоходом.

Часописи вважають цей розрив з соціялістами за поважний удар для еспанського републиканізму.

Еспанський уряд ще не рішився, який крок йому зробити проти провідників великої републиканської демонстрації в Мадриді, котра стягнула 20,000 людей.

У ріжних частях Еспанії ведуться тепер поважні страйки. Уряд каже, що страйк в Галісії має політичний характер, бо провідники мають бути прихильниками диктатора Рівери.

ҐУРАҐАН І ПОВІНЬ В ІТАЛІЇ.

ЛІВОРНО (Італія). — Великий ґураґан, що навістив цю околицю, спричинив вилив ріки Чечіни. Зібрана ріка заляла місто Чечіно на 7 стіп завглибшки. Мешканці сховалися на дахи домів та околичні горби. Води зірвали тори залізниці, що веде до Риму, на просторі пів милі. Залізничий рух перерваний.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing as special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сити і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці $2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОПОМОЖІМ ЗІБРАТИ ФАКТИ

Головна Канцелярія Українського Народного Союза віднеслася сими днями через відділових секретарів Союза до членів у важних організаційних справах. Письмо порушує справи, від яких залежить будучність організації.

Першою справою є організація молодих членів. Будучність організації заставлає свідомих членів уже не від нині думати над нею. Виринають у тій справі ріжні думки. Виростають діти, обезпечені родичами в Діточому Департаменті, та приходять у вік, коли вони могли би перейти між дозрілих членів. Якби вони хотіли стати повноправними членами, вони не тільки поповняли би ряди старих членів, які проріджуються через смерти, але могли би внести в організацію свій американський досвід. На приєднання сих молодих людий покладають деякі члени велику надію. Радять поробити для сього спеціяльні приготовання й заходи. Радять втягати їх до старих відділів, давати їм нагоду перебирати постепенно владу.

Інші підчеркують потребу організації молодіжи. Кажуть, треба дітий організувати в спеціяльні товариства, пластові або їм подібні, та в сей спосіб приготовляти їх ставати членами Союза. Се є друга справа, порушена в письмі головної канцелярії Союза.

Одна дорога не виключає другої. Можна би робити й одно й друге. Одначе, що би не робити, треба знати вперед докладно, кілько є дітий, які дозріли вже до виходу з Діточого Департаменту та охочих перейти в дозрілі відділи, кілько є дітий, які охочі се зробити, а кілько є дітий, охочих до пластової організації.

Третою справою є Сиротинець. Заки Союз возьметься остаточно полагодити сю справу, він мусить знати, кілько є дітий-сиріт, які потребують помочи. Доперва маючи такі дані та знаючи докладно, кілько наших сиріт і якої помочи від Союза вони бажають, тоді буде Союз могти приступити до остаточного вирішення питання, що робити.

По такі інформації пише головна канцелярія Союза. Урядники відділів будуть певно старатися дати головній канцелярії найкращу інформацію. Деколи се буде робота для них за тяжка. Порадно було би, щоби всі члени помогли своїм урядникам, на скільки такі квестіонарі ще не виповнені, виповнити як найкращими, себто найправдивішими інформаціями. Подаючи щиру, повну й правдиву відповідь на всі питання, поставлені головною канцелярією, члени поставлять кращу підставу під організовання дальшої праці нашого Батька-Союза.

О. Сковида.

ЗА ЧОРНЕ МОРЕ.

З малих фактів родяться великі події. Певно не всі звернули велику увагу на те, що кілька місяців тому два большевицько-російські кружляки воєнні переплили з Балтику до Чорного моря. А тимчасом є се факт величезної ваги і дуже характеристичний як для замірів Росії на Чорнім морі, так і до положення на нім взагалі.

Доказом сього є, що — ніби у відповідь на сей крок Росії — до Констанци, румунського порту над тим морем, завітала недавно англійська воєнна ескадра. Мов блискавкою освітили сі два факти положення політичне, а „народній комісар" Ворошилов заявив в пресі, що Англія старається дістати на румунськім побережу морську базу та що **війна англійсько-російська вже зачалася...**

Очевидно, ся війна ще не зачалася. Але... Два віки боролася царська Росія з Туреччиною за посідання Чорного моря, яке — хутко по упадку Византії — стало внутрішним турецьким озером. Переможниця вийшла Росія, що, підбивши собі Україну (якою хотіла за гетьмана Петра Дорошенка заволодіти Туреччина), Кавказ, Бесарабію і Крим, — зробила з Чорного моря майже своє внутрішнє озеро, бо инші прибережні держави були дуже слабі під оглядом воєнно морським. Тоді Москві заманулося вирватися крізь Дарданелі на Середземне море. В 1878 р., коли армії Александра II. стояли під брамами Константинополя, — їй се майже удалося, а шлях на Сальоніки стояв отвором перед царем. **Але намірам Росії перешкодила Англія Біконсфільда,** яка післала свою фльоту в Мраморне море. Росія пофнулася, щоби поновити свої зусилля підчас світової війни — з відомим вислідом. А по війні — властиво по заключенню мира — Чорне море стало отвертим морем, до якого було вільно входити кораблям всіх націй. **Так стало се море границею між Росією і Великою Британією.**

Обидві держави мали вже точки стичности. Посуваючись на щораз то нові землі, обидві суперниці, Росія з півночи на полудне, Велика Британія з полудня на північ — зіткнулися нарешті в Афганістані і в Персії, яку поділено на дві сфери впливу російсько-англійським трактатом 1907 р.; через Ірак наблизилася Англія до Кавказу, аж нарешті через Чорне море до України. Бо, як казав один англійський політик, **зовнішня границя англійського королівства тягнеться побережем чужих держав.**

Відомо, що цілий час перед великою війною і по ній — з винятком часу війни — відносини між Англією і Росією були дуже напружені. Ще більше загострилися вони тепер, коли до влади в Росії прийшов Комінтерн, що бунтує проти Великої Британії цілий світ. Чи з огляду на се — не захоче Англія дійсно використати своє догідне стратегічне положення на Чорнім морі, а би—як каже Ворошилов—шкодити Росії, яка шкодить їй? Відомо, в кождім разі знаємо з сторії, що се своє положення, коли треба, Англія уміє використати. Підчас Кримської війни 1853—55 р. **Англія попирала сепаратистичний рух прибережних народів** над Чорним морем: боронила перед захланністю Росії „Дунайські Князівства" (як тоді звали Румунію), протегувала повстання імама Шаміля на Кавказі. А на Паризькім мирі вимусила на Росії — невтралізацію Чорного моря і заборону будувати на його побережу воєнні арсенали.

Чи, попираючи англійські кроки Росії в Китаю і в Індії, не захотілаби Англія в разі пильної потреби знову заінтересуватися сепаратистичними рухами чорноморських народів, з яких найважнішим тепер є Українці? Питання, на яке не маємо відповіди, але яке тепер вже собі варто поставити...

В кождім разі одно є певне: до тих теренів, на яких досі стикалися два грізні суперники (в Афганістані, Персії) тепер прийшов ще один: Чорне море, українське море. Від нас залежить, щоби, коли на тім терені прийде до поважних подій, щоб вони не заскочили нас зненацька... **„Чорне море — його народам"**, це повинно бути наше гасло в можливім конфлікті.

З орґанізаційного руху в У. Н. Союзі.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Спільні наради відділів Українського Народного Союза.

З нагоди прибуття до нас редактора „Свободи" О. Ревюка відбулися тут у суботу, дня 20. вересня, спільні наради урядників тутешніх відділів У. Н. Союза. Збори скликано за ініціятивою президії комітету протестаційного вічча, на яке власне запрошено гр. Ревюка як головного бесідника. Вже в годині 6. вечером почали збиратися до „Викторія Голл", при вул. В. Шикаго, урядники.

Збори відкрив голова вічевого комітету гр. Н. Моранець, який пояснив ціль зборів. Секретар вічевого комітету, С. Мусійчук, прочитав по черзі всі відділи з Шикаго та записав присутних представників. Показалося, що на зборах зявилося 29 урядників, представляючих 15 відділів У. Н. Союза, а саме:

1) Відділ 252 — Д. Красновський, К. Читвінський, І. Скульський; 2) Відділ 221 — І. Карпа; 3) Відділ 301 — Л. Доманчук, П. Підлісний, П. Зарубій; 4) Відділ 106 — Н. Гурей, С. Прокопів; 5) Відділ 379 — Г. Ониськів, П. Сачавський; 6) Відділ 214 — І. Дорош, І. Паславський; 7) Відділ 220 — Д. Костик; 8) Відділ 259 — Т. Яремцьо, Т. Пелех; 9) Відділ 139 — Й. Федасюк, В. Липовий, П. Кукура; 10) Відд. 243 — Т. Карплюк, Г. Бутовський, П. Міляновий; 11) Відд. на В. Гарвей — Н. Гуцул; 12) Відд. 183 — Й. Нісевич; 13) Відд. 165 — М. Липа; 14) Сестрицтво Богородиці з В. Пулман — п. Кат. Шемердяк; 15) Сестрицтво Богородиці з Оклей — п. Текля Оленик.

На заклик гр. Моранця вибрано президію зборів. Предсідателем вибрано одноголосно гр. Й. Федасюка, секретарем гр. І. Скульського. Гр. О. Ревюк у своїй промові зясував присутним важні справи Українського Народного Союза. Значіння У. Н. Союза як запомогової та національної орґанізації відоме кождому. Нині У. Н. Союз, як зрештою кожда орґанізація, працююча серед еміґрантів, переходить через тяжкі часи як через теперішну економічну крізу, так у ще більшій мірі через замкнення іміґрації. Колиб іміґрація йшла з краю далі таким самим сильним руслом, як вона йшла давніще, то ніяка орґанізація іміґрантів будучністю не журилася би. Від замкнення іміґрації перед кождою іміґрантською орґанізацією стоїть питання, в чиї руки перейде орґанізація й фонди, коли старе покоління, роджене на тім боці океану, вимре. Всі іміґрантські орґанізації знають, що орґанізацію, її заряд і фонди можуть перебрати тільки діти іміґрантів. Лишень вони можуть продовжувати орґанізацію, її фонди та імя. Супроти сього перед кождою орґанізацією стоїть нині питання орґанізації молодих членів. У. Н. Союз робить сі заходи на ріжні способи: заводячи нові роди обезпечення, щоби бизнесові орґанізації не могли вести аґітації, що вони дають добродійства, яких Союз не дає; притягаючи молодіж брати участь у заряді відділів, орґанізуючи спеціяльну для сиріт по членах У. Н. Союза; орґанізуючи спеціяльні молодечі товариства на взорець пластових орґанізацій; видаючи український журнал по англійськи. Бесідник подробично обговорює кожду справу.

Промова викликує сейчас оживлену дискусію. Забирають слово присутні відділові урядники, подаючи свої запити, уваги й спостереження.

І. Дорош висказує, що треба старатися, щоби наші люди вступали до Союза, не до чужої орґанізації.

Гр. Сачавський, висказуючи своє вдоволення і признання за часопис для дітей в англійській мові і за „Свободу", піддає думку, щоби Союз у крізу безробіття помагав членам задержувати своє членство. Зробити се можна через відділи, коли вони будуть помагати безробітним членам при плаченню вкладок.

Д. Красноженний підносить, що занадто сліпе наслідуванне сквтів моглоби в нашій молодежи ще більше скріпити американського духа та відтягати її від У. Н. Союза.

Н. Читвінський запитує, чому „ендавмент поліси" висші ніж в американських фірмах.

Д. Костик заявляє, що люди, коли їх орґанізується, кажуть, що поліси зависокі, і що тяжко, особливо дітей поверх 16 літ вписати. Кажуть, що за дорого.

І. Бутовський підтверджує се спостереження.

Т. Карплюк радить не висилати більше як один календар до родини.

Т. Пелех: Будучність Союза в дітях. Молодечий журнал, добрий, тільки зарідко появляється. Треба боїдай раз в місяць. Ціни обезпечення в Союзі не дорогі.

П. Підлісний: Коли дитина стоїть 16—18 літ, то з переходом до старших повинна дістати в дарунок бодай річну вплату до Союза. Секретарі відділові повинні мати винагороду з головної каси, бо вони є аґентами.

Н. Гурей: Урядники відділові повинні мати якесь винагородження. Тоді будуть мати охоту до праці, а Союз зросте.

Відповідаючи на всі справи, гр. О. Ревюк підчеркує наперед самий факт оживленої й річевої дискусії. Отся дискусія урядників відділів У. Н. Союза про досить трудні справи орґанізації й асекурації є доказом великого значіння відділів запомогової орґанізації для розвою іміґранта. Коли порівнати наших людий з нинішного дня з нашими людьми зперед двайцяти літ, побачимо просто величезний поступ. Велику частину сього поступу треба приписати тому, що запомогова орґанізація не злучена з членами через аґентів, які знають члена тільки при вступленню й при плаченню вкладки, але злучена через відділи, в котрих члени гуртуються, орґанізуються, ведуть свій заряд, стрічаються кождого місяця, виступають разом при смерти члена, обходах, тощо. Ся відділова орґанізація мала велике значіння для виховання наших людий.

Щодо самих справ, тут порушених, то, як самі бесідники нераз заявляли, деякі з тих справ належать до законодатного тіла Союза й можуть бути вирішені тільки конвенцією. Такою є справа календаря. Инчі справи моглиби бути вирішені урядом, але знова конвенція Союза мусить дати основу й можність вирішити справу по бажанню членів. Такою справою є частіше видаванне „магазину" по англійськи; потребу сього здавна завважують і члени й їх діти, але для переведення сього в життя треба ухвалення відповідних фондів конвенцією.

Закид незорганізованих ще наших людий, що нібито асекурація в Союзі дорожча від асекурації в бизнесових фірмах, опирається на незнанню фактів. Асекурація опирається на засаді, що люди кождого віку мають зложити тільки гроша, щоби вони своїми вкладками зібрали стільки, скільки треба на оплачення посмертних по членах їх віку, що помруть у році. Отже висота вкладки не залежить від конвенції, ні від уряду орґанізації, а від смертельности людий в даному віці. Як уряд ні конвенція не може зробити з додання двох до двох нічого инчого, як тільки чотири, так само коли серед членів орґанізації в якомусь віці случається певне число смертий, то орґанізація не може збирати инчої оплати, як тільки таку, яка припадає з обрахунку. Наші старі поліси опиралися на табличку смертельности в запомогових орґанізаціях. Ся табелька показувала, що смертельність серед членів запомогових орґанізацій була инча як смертельність серед людий, обезпечених в асекураційних підприємствах. Через те оплати за обезпечення на старі роди поліси є нижчі, як оплати за такі самі обезпечення в асекураційних підприємствах.

Зате три нові роди обезпечення, заведені Союзом на конвенції У. Н. Союза в Рочестері, опираються на тій самій табельці смертельности, на якій опираються поліси асекураційних підприємств. Через те вкладки за ті три нові поліси обезпечення не є висші, але якраз такі зависокі, як у підприємствах. Коли деколи наші поліси видаються дорожчими або таншими, то тільки тому, що ті поліси не є однакові. Щоби порівнати ціну поліси, треба порівнати однакові поліси, себто даючі зовсім такі самі добродійства. Коли одна поліса дає більше добродійств, то вона мусить бути дорожча від тої, що того добродійства не дає. Чим більше добродійств, тим дорожча поліса. Коли поліси ріжняться ціною, то вони певно й ріжняться добродійствами. Котрий асекураційний аґент говорить, що його поліса дешевша, той аґент говорить неправду, ловить людий на їх незнанне асекураційних справ, той аґент каламутить воду, щоби в ній ловити рибку. На сю аґітацію туманителів одинокою відповіддю є ширення свідомости серед наших людий, а то сеї неоспоримої правди, що ціна обезпечення спирається на невмолимий рахунок та що обезпечення, опер-

Михайло Зощенко.

БАГАТЕ ЖИТТЯ

Промисловець - переплетник Ілля Іванович Спірідонів виграв на золотій позичці пять тисяч золотих рублів.

Зпочатку Ілля Іванович ходив зовсім ошалілий, розводив руками, тряс головою та приговорював:

— Ну й ну... Ну й жарт... Так щож це, братіки?...

Потім, коли освоївся зі своїм багацтвом, Ілля Іванович заходився вирахувати, скільки та що він може купити за цю суму. Одначе виходило так богато та так здорово, що Спірідонів махав рукою тай кидав свої обрахунки.

До мене, по старій приязни, Ілля Іванович заходив зо два рази на день і всякий раз із ріжними дрібницями розповідав, як він довідався про свою виграну та які дивні переживання були в нього у той щасливий день.

— Ну, щож тепер робитимеš? — спитався я. — Що думаєш купити?

— Та щонебудь куплю, — говорив Спірідонів. — Ось дров, самособою, куплю. Ринки, самособою, потрібні нові для господарства... Штани, самособою...

Ілля Іванович дістав нарешті з банку цілу купу новеньких червіщів і щез безслідно. А донів. — Нумо, самі рахуйте. Родина та свояки, які були мої та жінчині — з усіми розійшовся. Посварився. Це, скажімо, раз. У народній суд я попався, чи ні? Попався. В справі горожанки Бикової. Розправа буде. Це, скажімо, два... Жінка, себто подруга, Марія Ігнатівна, цілими днями сидить на скриньці тай плаче... Це, скажімо, три... Вломники двері мені в хаті виломлювали, чи ні? Виломлювали. Хоч і не виломлювали, та чи маю я з того приводу непокій? Маю. Я, може бути, тепер із хати не можу вийти. Колиж у хаті і сидиш, знову недобре — дрова на подвірі крадуть. Сяг дров я купив. Треба пильнувати.

Ілля Іванович розпучливо махнув рукою.

— Щож ти тепер робитимеш? — спитав я.

— Та я не знаю, — сказав Ілля Іванович. Просто хоча в петлю... Коли я першого дня дістав гроші, так усе й почалося, всі нещастя... Живжеж я спокійно та безжурно, а потім почалося з усіх кінців.

Колиж я в хату з грішми всадився, так щось уже не в порядку. Свояки, самособою, бачу, снуються по хаті. То нікого нема, а тут сидять по всіх стільцях. Здоровлять.

Я, самособою, дав кождому для потіхи по два рублі. А Михасьо, жінчин брат, найбільше вертиться.

— Доволі, — каже — стидно по два рублі давати, коли, повідає, капіталик є.

Ну, слово по слові, руками по столі — бійка. Хто кого бє — невідомо. А Михасьо здіймив із шарагів моє пальто тай вийшов.

І так розійшовся я зі своїми. Став так жити.

Купив, самособою, всякого добра. Ринки купив, пшона на два роки. Став роздумувати, куди ще гроші ткнути. Дивлюся — жінка по господарстві вештається, ні віддиху їй, ні відпочинку.

— Не добре, — думаю. — Хоч і баба вона, всеж таки рівноправна баба. Гов, думаю. Візьму, гадаю, їй до помочі йевеличку дівчинку. Хай продукти варить.

Ну, взяв. Дівчина крупи варить, а жінка на гулянках, сидить цілими днями на скриньці тай плаче. То працювала, та веселилася; а ось сидить і плаче. Й, бачите, на гулянках усякі нещастя стали пригадуватися: і як батько її помер, і як вона за мене вийшла... Взагалі влізла їй до голови всяка дурнота від безділля.

Дав я, самособою, жінці гроші.

— Зади — кажу — хоча би до клюбу або до театру. Я, повідаю, й сам із тобою пішов би, та мені, бачиш, треба дров пильнувати.

Ну, поплакала баба — пішла у клюб. У льотерію стала грати. За дня плаче — на гулянках, а вечером грає. А я дров пильную. А дівчина продукти варить.

А потім предсідник заходить і говорить:

— Ти, — каже — щож це, песький сину, підростків експльоатуєш? Чому, повідає, дівчинка Бикова незареєстрована? Я, каже, на тебе в народній суд подам, хоч ти гроші виграв...

Ілля Іванович знову махнув рукою, поправив краватку та замовчав.

— Зле, — сказав я.

— Ще би не зле, — оживився Ілля Іванович.

— Сиджу, скажімо, за пивом, а в грудях ниє. Може в цюж мінуту дрова мої закрали. Або, може, в хату лізуть... А в мене самовар новий стоїть. І сидіти неохота, й їсти не охота, й іти не охота.

— Щож дома? Жінка, самособою, може бути плаче. Дівчинка Бикова також плаче — боїться під суд іти... Михасько, жінчин брат, напевно, дошкола хати снується, влізти хоче... Ех, кращеб мені й гроші тих не виграватн!

Ілля Іванович заплатив за пиво та сумно подав мені руку. Я хотів його потішити на прощання, а він нараз спитав:

— А чомуж це саме? Чи нове льосування скоро буде? Тисячку мені, тес, незле виграти для рівного рахунку...

Ілля Іванович шарпнув свою рожеву краватку, кинув мені головою та спішно пішов до дому.

— Цеї ночі снилося мені, що я їхав угору!

— То певно мусів бути страшний сон?

— Ні, мені снилося, що я сидів у ліфті.

те на таких самих обрахунках смертельности, не може бути ні дешевше ні дорожче від другого, опертого на таких самих обрахунках.

Бесідники, котрі говорили про винагородження для організаторів членів для У. Н. Союза, порушили дуже важну справу. За сю справу дискутують не тільки в нашій організації. Се важна справа, як наклонити людий до організовання нових членів. Асекурацийні підприємства наймають агентів, яким дають гарні комісиї, завдяки котрим сі агенти можуть посвятитися виключно організованню людий до асекурацийних підприємств. Кошти удержання сих агентів, які виносять грубезні міліони, — стягається відтак з обезпечених людий. Хто обезпечений в асекурацийнім підприємстві, той платить не тільки кошти обезпечення, себто він не тільки складається на посмертне для людий його віку, але платить кошти удержання агентів. Запомогові організації не платять агентів, а спираються на добровільну роботу добрих членів. Через те члени запомогових організацій платять тільки за удержання невеликого головного уряду, а замісць удержувати агентів дають організації свою безплатну організаційну працю. Колиб запомогові організації хотіли наймати агентів, то удержання сим агентам мусілиби дати члени організації. Отже поліси подорожіли би. Се не робить ніякої ріжниці, чи агентам плативи відділ, чи головна канцелярія. Кошт усе бувби на членах, хтоби сі комісові не виплачував. Хоча Союз мігби перейти на сей новий спосіб, та до сього потреба ухвали законодатного тіла, конвенції У. Н. Союза. Досі одначе сі конвенції стояли на становищи, щоби платних агентів не наймати, щоби поліс не обтяжати великими адміністрацийними коштами, щоби нових членів організувати далі добровільною роботою членів, за яку правильної заплати не дається, хіба що найвищє якусь доразову нагороду. Запомогова організація опирається на любов членів до себе та їх волю організувати до своєї громади дальших членів. Для сеї цілі існують у неї відділи та відділові уряди. Перед відділами й їх урядами стоїть тепер завдання викрести нову любов до організації та новий запал до роботи. Треба нам скріпити організацію новими силами та приготовити її по-степенний перехід у руки нового покоління. Колиб отсі уваги показалися невистарчаючими, якби хто з відділових урядників або членів хотів мати докладніще вияснення в якій спеціяльній справі, то треба писати по нього до того головного урядника, до котрого департаменту ся справа належить, а дістане вичерпуючу відповідь.

Коли до слова більше ніхто не зголошувався, предсідатель гр. Федасюк заявив вдячність зборів за одержані вияснення та закрив зібрання.

По зборах більша часть присутних відділових урядників і вічевого комітету удалася на приватну гостину до готелю Шермена. Тостмастером вибрано д-ра Г. Скегара. Кромі нього тут промовляли громадяни: С. Мусійчук, Н. Моранець, Н. Пикульський, Н. Читвінський, Т. Подола, Катерина Шемердяк, А. Хомич та О. Ревюк. Гр. К. Щит відспівав прегарно кілька пісень. Всі промовці говорили про скріплення національного життя в громаді Шикаго.

Й. Федасюк, предсідатель;
І. Скульський, секретар.

Льогіка.

Вчитель оповідає в школі про якогось старомиського спортовця, котрий що дня перед сніданням тричі переплиливав Тибер. Один з учеників хихочеться.

— Що? — каже вчитель — ти не віриш, що вправлений пливак міг це зробити?

— Ні, прошу пана професора — відповідає ученик. — Чому я не вірив би. Я дивуюся лише, чому той Римлянин не переплиливав ріки четвертий раз, щоби дістатися над беріг, де лишив одяг.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНКІВ.

(Примітка редакції. — Критика школи національних танків, подана п. Бондаром, принесла наперед відповідь гр. Авраменка, а відтак кілька дописів посторонних людий. З тих дописів одні заявляються за критику гр. Бондара, другі проти гр. Бондара. Значить, завелася дискусія чи полеміка. З огляду на те, що полеміка йде за справу, яка має громадське значіння, то й дискусія могла би вияснити богато питань про національні танки. Одначе, щоби сповнити се завдання, дискусія мусить вестися після правил, які довга практика виказала найкраще підходячими для розумного розвязування спірного питання. На жаль, сказати треба, що дискусія досі не велася все як слід. І дальші дописи, ще досі не поміщені, теж не відповідають сим вимогам. Щоби вивести дискусію з бездорожа на чисту дорогу, редакція вперед помістила була довшу станню про критику та дискусію, а тепер доповняє сю статтю увагами до поодиноких голосів, які в тій справі будуть поміщені. В сей спосіб редакція сподівається причинитись хоч у дечому до вироблення кращих способів публичної критики).

Комітет Клюбу Танцюристів Української Школи в Ню Йорку, прочитавши статтю критичну в ч. 203 і 210 „Свободи" щодо артиста В. Авраменка і українських національних танків, є приневолений звернути увагу п. Бондареви, що така критика зовсім не шкодить артистови В. Авраменкови, а шкодить загально українській національній справі. Правдою є, що Школа Національних Танків має свої недостачі. Це признає В. Авраменко і комітет сам бачить ті недостачі, але тут є причин богато. А найбільшою причиною є брак трох річей, про котрі може п. Бондареви не відомо. А це грошей, грошей і ще раз грошей. А щоби В. Авраменко пішов тою дорогою, як радить п. Бондар, щоби приготовляти справу національних танків пару літ, то з певністю світ не побачив би і за сто літ українських національних танків. А тоді ще тяще було би взятися за відродження національних танків.

Рівнож п. Бондар не хотячи признає В. Авраменкови рацію, що Авраменко хоче поставити справу національних танків з артистичного боку за одну ніч і це честь В. Авраменкови, бо ті, котрі приготовляють кілька літ разом з п. Бондарем, то укр. національні танки може й світа не побачилиб.

Пише п. Бондар, що В. Авраменко називав родичів дітей пияками і некультурними; тому родичі повідбирали дітей зі школи. Можливо і п. Бондар відібрав свої діти, але п. Бондар цего не чув, хіба кума Горпина могла сказати. Комітет Клюбу Танцюристів твердить, що це є неправдою, щоб Авраменко прозивав родичів пияками, загально всіх, чи некультурними, але правдою є, що між українським народом і такі люди знаходяться, і правди не можна закривати. Є пияки і некультурність між масою українського народа, є богато неморальности й безхарактерности. Можливо п. Бондар належить до них. Дивно нам, що про особу п. Бондара ніхто в Ню Йорку не знає й добре п. Бондареви кидати болотом зза плота на В. Авраменка й на саму справу.

Рівнож неправдою є, що В. Раменко вдарив чию дитину в школі, а що нераз сказав непослушній дитині й то переважно дівчині, котра моглаб навіть бути жінкою Авраменка, щоб не курила цигаретків, бо в школі не місце на курення, то цілком слушно. Треба було таку дитину випросити зі школи тай сказати, що її родичі некультурні.

Також неправдою є, що В. Авраменко був проти клюбу танцюристів. Ба навіть сам В. Авраменко дораджував родичам, щоби такий клюб створити.

А правдою є, що Школа Українських Національних Танків артиста Василя Авраменка вщепила велику національну свідомість. Між дітьми родичі і діти є горді з національних танків і помагають українській справі та рідному краеви. Діти зі школи закладували двіста долярів. Сто долярів висилали на Дім Інвалідів, а сто на інші цілі, як рівнож на кождім виступі, на пікніках, на балях не забувають за рідний край. І хоч школа в Ню Йорку була художна, то крім цего зробила велику національну роботу і діти любуються рідними танками, ходять в українських костюмах по місті й не встидаються, що в таких костюмах ходили їх батьки, діди й прадіди на Україні.

П. Бондар стає в обороні пияків і неморольних безхарактерників. Це знак, що хоче заложити на себе шапку, котра занялася на пияках і на п. Бондареви згорить.

Комітет Клюбу бажає, щоб одиниці не кидали болота зза плота на чесних і моральних людей і не шкодили українській рідній справі, а також хай ніхто це називає Авраменка капралем з російської казьонної школи, бо чесні капралі більше роблять для української справи ніж австрійські чи російські безхарактерні генерали і дипльомати. Рівнож хай п. Бондар підпишеться своїм імеием, щоби не робилися баламутство між громадянством тай щоби не терпіли неприємности декотрі одиниці, може невинні, бо між громадянством шириться недовіря, бо люди не знають, хто це написав і ріжних людей посуджують.

За Комітет Клюбу Танцюристів у Ню Йорку:
П. Боднар, І. Єдинак, А. Куцик, С. Бриґідир, Марія Редчук, Й. Олійник.

(Допис на стільки добрий, наскільки дописувателі збираються на фактах, поданих гр. Бондарем, подати інші факти, щоби збити факти гр. Бондара. Коли, приміром, після гр. Бондара гр. Авраменко не був радий зі заснования клюбу танцюристів, а клюб наводить факт, що гр. Авраменко самий радив родичам такий клюб заснувати, то це добрий аргумент проти гр. Бондара. Коли одначе гр. Бондар каже, що гр. Авраменко мав називати наших людей пияками, а дописувателі з Клюбу Танцюристів кажуть, що вони цього не чули, то це вже слабший аргумент; вони могли не чути, а гр. Бондар міг чути, і хоч гр. Бондар один, а в Клюбі шість, то їх слово не може бути переконуючим. Міліони людий могли би свідчити, що Піт не вбив Джека, але коли двох посвідчить, що Піт убив Джека, то це свідоцтво важніше. Одно свідчити на те, що було, але друге свідчити на те, що чогось не було.

Допис добре доказує вагу українських національних танків як народної роботи. І це є найкраща частина допису. Однак дописувателі зіпсули цю частину своїми особистими нападами на особу гр. Бондара. Вони признають, що вони гр. Бондара не знають, а мимо цього підсувають, що він свої діти відобрав зі школи, та що він пияк, безхарактерник і неморальний чоловік, коли виступає проти промов гр. Авраменка. Це є особиста напасть, яка не має місця в розумній критиці. За такі виступи дописувателям належиться властиво відкинути допис; поміщується хіба тільки на те, щоби показати на приміри, як то грубо виглядає того рода дискусія. Дописувателі могли дискутувати проти другого дописувателя, не роблячи йому ніяких особистих закидів. Коли їм вільно робити такі заключення про свого противника, то їх противник мав би хіба право робити знову якісь заключення щодо їх осіб. До чого тоді ціла дискусія дійшла би? Колиб на будуче хтонебудь дозволив собі на щось подібного, то його допис просто не буде поміщений. Коли Клюбовці протестують, щоби гр. Бондар називав когось капралем, то вони тим більше повинні заховуватися в дискусії прилично й ніяких особистих випадів не робити.

Дописувателі підсувають читачам думку, що гр. Бондар певно протестує проти пропоновідий гр. Авраменка проти пияків, що самий гр. Бондар пияк. Хто прочитає спокійно, без розгорячення допис гр. Бондара, той певно не найде в гр. Бондара ніякого похвалювання пиятики ні пияків. Гр. Бондар просто сумнівається, чи порадно гр. Авраменкови говорити перед українськими дітьми, що українські батьки пияки. Отсе є твердження гр. Бондара, і другий дописуватель може в ці слова вірити або не вірити. Коли він не вірить, коли він думає, що гр. Авраменко добре робить, що перед українськими дітьми говорить про українських батьків, як пияків, то читач повинен це сказати й доказувати, що слова противника не мають основи. Треба наводити слова противника так, як він їх сказав. Це дуже легко боротися проти слів противника, яких він не говорив.

Дописуателі аргументують подобре, коли кажуть, що гр. Авраменкови не стає для його намірів гроша та що він старається поспішити заходити роботу, як вона ще можлива. Але вони непотрібно горячкуються, кажучи, що критик гр. Авраменка виступає проти української справи. Це основне нерозуміння сути критики: колиб редакція мала була враження, що гр. Бондар мав на ціли не справу поправити, а її забити, то допис був би не побачив світа. Колиб гр. Бондар був написав такий допис, то він був би або хвалив безконечно гр. Авраменка, або безумовно ганив. Гр. Бондар виразно підчеркував позитивні сторони діяльности танцюриста Авраменка, хоча закидав як відємні сторони нетактовне обходження з дітьми та брак виразного вирішення між розвиванням народних танків та розвиванням балету. Навіть колиб на дописувателів слова гр. Бондара мали зробити враження руйнуючої справу критики, то й тоді були би богато більше прислужилися українським танкам і українській справі, якби були відповідали гр. Бондареви спокійно, річево й без особистих нападів. — Ред.).

Одиноке місце.

Сімос, управитель маєтку Діонізія, сиракуського тирана, людина поганої слави, мав дуже гарну хату, пишно злагоджену. Раз показав він цю хату фільософові Арістопові. Фільософ-цинік, що до богацтва не привязував ніякої ваги, відкашельнув і сплюнув богатому скупареві в лице. Сімос розлютився. — Що хочеш? — сказав йому Арістоп — це одиноке місце, де можна плюнути, бо все інше таке гарне!

—o—

ЯПОНСЬКИЙ НАРІД УЧИТЬСЯ З ГАЗЕТ.

В 1872. році, коли західні народи мали вже широко розвинену пресу, основав один Англієць в Японії перший часопис „Нішін-Шімбірі". Нині, 50 літ пізніше, стоїть Японія, після Америки й Англії, на третьому місці щодо накладу своїх часописів. Розвиток цей тим цікавий, що японські часописи, навіть урядові, підлягають дуже гострій цензурі. Причини такого скорого розвитку є двоякі: поперше незвичайно мала скількість анальфабетів, що сягає ледви 3 процент, по друге вроджене Японцям бажання знання, образування. Японський нарід бажає мати вісти про все, що діється на світі. В Японії є дуже богато людей всесторонно образованих, обзнакомлених із найновішими здобутками культури і науки, а більшу часть знання здобувають вони з преси. Незвичайно низькі ціни уможливлюють широким масам купувати часописи. Богатші передплачують і по три часописи. Передовсім богаті японські газети у фейлетони ріжного роду. Новелі (часто перекладані з европейських мов), наукових і літературних статей дуже богато, так як у закордонних часописах хіба під неділю. Своїх письменників і поетів знає Японець дуже добре, бо часописи подають докладні життєписи й анекдоти з життя своїх визначних людей. Японець високо цінить скарби літератури, а про письменників говорить із гордістю і поважанням. Крім літературних творів мусить бути у кождім часописі два або три відтинки з довшими повістями сензаційного змісту. Під політичним оглядом японська преса без ріжниці поглядів усе пише в дуже спокійнім тоні. Ніколи не нападає на особи, а передовсім є вразлива на загальні суспільні події. Цензура передбачає, що начальний редактор мусить складати високу кавцію на евентуальні пресові провини, крім того нераз буває заусуджений на кару арешту, про яку рішають поліційні власти. Всетаки журналістів Японці поважають таксамо як учителів. **Взагалі в Японії є 1,240 щоденних часописів, а наклад їх перевищає сім міліонів.** Крім того виходить богато місячників, двотижневиків і тижневиків, часто з високо артистичними ілюстраціями. В початках було в Японії більше часописів в англійській мові, тепер англійських чимраз менше. Коли й які ще в англійській мові, то вони не мають ніякого значіння.

Прошак: Будьте, пані, такі добрі, дайте мені щось зісти.

Пані: Добре, та зачекайте, аж прийде мій чоловік.

Прошак: Дякую, пані, та я не людоїд.

Ганс Лерх.

„РОЗБИТИЙ ЗБАНОК".

Ця пригода, кажуть, приключилася в якійсь союзній німецькій країні. Чи вона правдива? Не знаю. Може вона задто гарна, щоби була правдива. Весна. У вікна вищої дівочої школи світить сонце так ясно, що строгому вчителеві приходилося нелегко з чотирнацятьлітніми пустійками. Вже довше говорить про Кляйстів „Розбитий збанок"*), одначе якась сила все й все тягне ясно, чорно й темно-волосі голівки дівчаток до вікон, а голубі, чорні й темні дівочі очі до білих свічок цвітучих каштанів на шкільному подвірі. Навіть строгий учитель за катедрою думає більше про соняшну стежку у лісі, а слова лише так мимоволі пливуть йому з уст. Нараз відчиняються двері кляси. Входить рішучою ходою сам шкільний радник... Візитація.

Дівчата встають, учителька кланяється, **ідиля** нечайно урвалася...

— Прошу, прошу далі, пан товаришу, — каже шкільний радник, та зараз надумується і каже:

— Ні, я хотів би сам завдати кілька питань. Про що ви говорили?

— Про Кляйстів „Розбитий збанок", — відповів учитель.

— Добре! — дякує радник, притакуючи головою. — Отже, ти, онта в передостанній лавці...

Піднімається зпровола темна кучерява головка.

— Як називаєшся?

— Інга...

— Добре, Інга. Отже як то було з тим розбитим збанком?

На лиці підростка виступили смертельних жах.

— Пане раднику.. Я не... знаю... Коли ми вчора рано в осьмій годині прийшли до кляси... збанок був уже збитий...

— Гм... гм-м! — каже радник. — Слідуюча!

Піднімається ясноволоса головка.

— Як називаєшся?

— Катруся...

— То може ти скажеш мені, хто збив збанок?

— Я напевно ні, пане раднику!

— Дурниці говориш... Слідуюча!

Встає дівчина з чорними очима.

— Я також не збила, прошу пана радника...

— То нечуване! — скрикає радник і звертається до вчителя: „То тут так трактують предмет, я повідомлю про це директора". — Обернувся й зачинив двері за собою.

* * *

Кімната директора. Дідусь в окулярах працює пильно при столі серед паперів. Сповіщують, що прийшов шкільний радник.

— Прошу попросити.

Радник увіходить, сідає схвильований та говорить:

— Пане директор, відносини в вашій шестій клясі скандальні. Я питаюся там кількох учениць про розбитий збанок...

— Алеж, любий пане радник, — перебиває директор візитаторову красноріччивість — я знаю мої учениці. Самою собою, що нікотра з них не хоче признатися. Та чого хвилюватися. Я вже давно віднісся до відповідальної влади в справі нового збанка...!

Шкільний радник остовпів. Ледви видушив кілька слів „Так! То гарно! Отже ви не знаєте, в чому річ. Добре. Я зясую цілу справу в міністерстві. Почуєте про мене. До побачення!"

Двері зачинилися.

* * *

Сердитість прискорює ходу і пляни. За кілька годин сидить шкільний візитатор у службовій кімнаті міністерського радника.

— Що це ви, пане візитаторе, такі схвильовані, — усміхається високий урядовець.

— Пане раднику, цеж нечувано! Я прийшов на візитацію сорокпятої вищої дівочої школи, питаюся там про розбитий збанок.. а учениці кажуть мені... що вони не збили збанка... Учитель є при цьому та мовчить... Директор вдає, що нічого не знає...!

— Котра це вища дівоча школа? Сорокпята?

— Так, пане раднику!

Міністерський радник подумав хвильку... „Мені здається, що я читав щось про те в актах... хвилиночку..."

Шпає в паперах.

—Правду кажу. Ось тут зазначена ціла справа. Та чого ви хвилюєтеся, пане раднику? Управа школи вже зажадала приписово нового збанка!

Візитатор зривається з крісла, кланяється холодно та зголошується у директора міністерства.

Тайний радник усміхається добряче, коли почув, що розповідає візитатор. При слові „розбитий збанок" притакує головою.

Коли візитатор скінчив говорити, директор міністерства глянув крізь окуляри тай каже:

— Бачите, любий пане радник, це саме слаба сторона організації наших виховних заведень. Та ми полагодимо цілу справу дуже просто. — Він витягнув портмонетку. — Ось вам пять марок, дасьте їх директорови тієї дівочої школи та скажете купити новий збанок. Так скрутимо вязи цілій бюрократичній системі.

— Алеж, пане тайний радник!

— Дайте спокій, — усміхається старенький добродій — такий маленький видаток це для мене нічого, а так поможу найскоруще вам і кляси...

Візитатор устав сполотнілий. Довго ждав у ждальні міністра освіти. Вкінци найшовся перед самим міністром. Цей вислухав його, перейшов з ним іще раз усі інстанції, а вкінці вдумчиво похитав головою.

— Що скажете на це, пане міністре! — озвався візитатор, певний побіди.

— На мою думку, — відповів міністер вдумчиво — той збанок збив директор міністерства...

— Алеж Господи, та чогож...

— Це дуже проста справа, пане візитаторе, бо інакше так радо не виплатив би вам тих пять марок з власної кишені.

(Переклав **М. Н.**).

*) Клайст Гайнріх (родився 1777 року) німецький поет-драматург. Не знаходив задоволення ні в військовій, ні цивільній службі. Сучасники не хотіли признати його таланту. Попав у меланхолію та застрілився над озером Ванзее біля Поцдаму разом з приятелькою Генр. Фогель у 1811. році. Найважливіший його твір — комедія „Розбитий збанок". На українську мову перекладе Іван Франко.

НАЙНОВІШІ КНИЖКИ, КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Дереш Петро: КУМИС. Оповідання з часів революції на Україні ..... 50 ц.
Л[illegible]щук Осип: КРОВАВІ СЛІДИ. Оповідання з визвольної війни ..... 65 ц.
Монкевич Борис: СЛІДАМИ НОВІТНІХ ЗАПОРОЖЦІВ. Спомини з 1918 року ..... 65 ц.
Лотоцький Антін: КУЖІЛЬ І МЕЧ. Історична повість з кінця XV і початку XVI століття ..... 65 ц.
Вволлес Люіс: БЕН ГУР. Історична повість з часів Христа ..... 65 ц.
Сергій Шелухин: ЗВІДКИ ПОХОДИТЬ РУСЬ. Теорія Кельтського походження Київської Руси з Франції, з Географічною картою ..... 75 ц.

ПАРТИТУРИ:

БІЙ, фантастична комедія на 5 дій $1.25
МАРУСЯ БОГУСЛАВКА, історична драма на 4 дії 75
КАПРАЛЬ ТИМКО, мельодрама на 5 дій 75

ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:

Яків Косовський: ЗАКЛЯТИЙ ЯР, драма на 5 дії ..... 30 ц.
Павло Дулак: ДВІ ЖЕРТВИ ЗА ВІРНУ ЛЮБОВ, драма в 3-ох діях. ..... 40 ц.

Повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Сих книжок маємо тільки по кілька примірників.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ТРИЦЯТЬ ЛІТ КІНОТЕАТРУ У ФРАНЦІЇ.

В Парижі святкують тепер оснування першого кінотеатру. Перше кінотеатральне представлення давали в пивниці при Бульвар де Капісін. Один париський книгар, що мав книгарню при тій самій вулиці, станув перед своєю крамницею й переконував прохожих:

— Га, знаєте найновіщу сензацію? Там по другому боці біля Гранд Кафе показують у темному просторі живі образи.

То самособою викликало цікавість і прохожі масами йшли у згаданий льокаль, де на вікні висів малий плякат, на якому було написано:

„Кінотеатр Люміера Гранд Кафе дає представлення, які тривають кожде півтори години, а то передполуднем від 10 до 11 і пів, пополудні від 2 до 6 і пів.

А внизу стояло:

„Тим апаратом, що його винайшли брати А. і Л. Люміер, можна низкою знимок фотографувати всі рухи, які відбуваються перед обективом, а проекцію на білій площині можна їх представити у природній величині".

Тепер на місці первісної Гранд Кафе париський магістрат вмурував мармурову плиту з написом:

„Тут 28. грудня 1895. року перший раз показували рухомі образи при помочі кінематографа".

Перша програма складалася з десяти точок, а кожда фільма була найбільше 70 метрів довга. Перший директор париського кінотеатру був Моріс, який тепер живе самітно на провінції. Він тепер на старі літа добре пригадує собі ті перші представлення, тому відвідують його часто журналісти.

Коли недавно інтервенювали його, розповів він їм свої спогади.

— Наш перший кінотеатр — говорив він — мав місце лише на сто людей. Тому, що ми не мали досить грошей, а власник камениці був супроти того досить скептичний, предложили ми йому 20 процент чистого доходу. Він не хотів на це згодитися й зажадав як на тодішні часи величезну суму трицять франків денно.

Перший день ми заробили 33 франки, а вже на другий тиждень заробляли ми 2,200 до 2,500 франків денно. Нашого господаря це дуже лютило, бо бачив, що міг бути спільником корисного підприємства.

Що дня грали ми від 2. год. пополудні аж до півночі. Кожде представлення тривало 15 хвиль і все були всі місця розпродані. Конкуренції не було ніякої, бо брати Люміер усе ще мали виключний патент. І люди приходили з усіх сторін, щоби бачити нове чудо. Ми мали репертуар вісімдесять фільмів, котрі всі разом відіграти треба було двацять хвиль. Пізніще ми роздобули гумористичну песу „Облитий режісер", яка сама тривала двацять хвиль і сталася справжньою сензацією Парижа. Кілька місяців після першого отворення винайшли ми ще кілька льокалів для кінотеатрів і оснували філії. Першого року наші гості гляділи на кожну фільму десять до дванацять разів, так їх то цікавило.

МІСЬКА РАДА З САМИХ ЖІНОК.

В бельгійськім місточку Герк-ля-Віль перед виборами до міської ради приготовлено дві листи; на одній були заступлені мужчини, на другій самі жінки. Тому, що листу мужчин зложено після законом приписаного речинця, тому хоч-не-хоч мусіли затвердити раду, що складається не з батьків міста, лише з матерей міста.

У суді.

— Чи ви бачили, як обвинувачений бив Кучарабу?

— Так, пане суддя.

— А чи робив це з премидитацією.

— Ні, палицею, пане суддя.

ТАЄМНИЧИЙ ТИБЕТ.

Тибет усе ще є для чужинців таємничою та небезпечною країною. Тибетанці є зовсім під впливом ламайського духовенства, Далай-Ламу вважають своїм релігійним і політичним зверхником. В ніякій іншій країні не вірять так дуже в забобони, як у Тибеті. Хто хоче дати собі раду із світським населенням і з духовниками Боджула (справжня назва Тибету), мусить визнаватися в їх звичаях і обичаях. Хто їх шанує, того приймають гостинно, бо Тибетанці добродушні люди. Мандрівник, що хоче похвалитися своєю вищістю та погорджує звичаями того свободолюбного народу, виставляє своє життя на небезпеку.

У Тибеті пощастити може лише тому, хто не чванявться тим, що він член народу з „вищою культурою". Вдалося ще лише деяким подорожникам.

Цікаві передовсім тибетанські способи лікування та похоронні звичаї. Коли нпр. хто нездужає на епілепсію (падачку), то хорого вяжуть так, що він уже не може ворохнутися. Цей спосіб лікування прийняли Тибетанці від Китайців. Та Китайці „лікують" такого хорого ще й так, що вбивають у тіло великі цвяхи, щоби так убити чорта, який поселився в людині та спричинив недугу. При такому лікуванні, самособою, хорий часто вмирає. Як лікарство подають у Тибеті також папірчики, записані молитвами. Скількість папірчиків приписує лама (духовник). Хорий мусить проковтнути їх. Коли це не помагає, то лама мусить прогнати злого духа, який є в тілі хорого. Роблять ляльку з соломи, трави та ганчірок і лама або чарівник заганяє злого духа у неї. Потім ляльку палять. Коли й це не помагає то ще є чимало засобів, щоби дістися в знаки злому духові, який сидить у тілі хорого... Коли хорий помре, то ще того самого дня виносять його із шатра і хоронять. Засмучені своякни носять жалобу; на знак болю носять шапки навиворіт.

Мерця можуть хоронити на три способи: або спалюють, кидають у ріку, або оставляють під голим небом.

Найвиставніший похорон, це спалення; такий похорон дорогий, бо в Тибеті дуже мало дров. Тому палять на попіл лише великих ламів або святих у монастирях. Їх попіл хоронять потім дуже святочно. Є теж звичай, що попіл лами топлять у великих кітлах із маслом.

Найменше поважний похорон це той, коли мерця кидають у ріку або в озеро. Кажуть, що в північно-східнім Тибеті хоронять так лише тих людей, які на думку Тибетанців допустилися якогось злочину. Так нпр. французького вченого мандрівника Дютрель де Рена (1846—1894) тубильці з півн.-сх. Тибету вложили у мішок та вкинули у бурливу ріку Мачу. Цього дослідника, що товаришив французові Гренарові, стрінула така смерть, бо Тибетанці чули, що французька каравана зловила коня, про якого думала, що він уганяє собі без власника. Та цей кінь належав до одного Тибетанця і він зараз підбунтував земляків проти мнимого грабіжника його коня. Так цей славний учений мусів згинути страшною смертю, хоч був зовсім невинний. Сер Генрі Гейден, англійський дослідник, ще недавно чув у середущому Тибеті, що там є в звичаю хоронити так мерців, себто кидати їх у воду. Він навіть бачив там, як по озері плавав труп.

Найбільше поширеними є похорони „під голим небом", які Тибетанець називає коротко „вірлиними похоронами". Мерця в сидячій поставі обвязують шнурами, так що бородою доторкається колін. Потім виносять його на недалеку скелю або горбок і там полишають. Супроводжає його лама, який грає у сурму. Як лише люди відійдуть, кидається на мерця стадо вірлів і супів. Коли мерлець на другий день обіджений вже до самих костей, то це, вважають добрим знаком. Колиж хижі птахи не хочуть їсти мерця, то треба помагати штучно до того. Мерця, з якого повідвязували шнури та зняли одяг, крають на кусні.

Страшний це звичай. При цьому мусить бути і родина покійного і вона мусить постаратися, щоби кости мерця зникли також із поверхні землі. Тож кости треба розбирати та порозбивати. Лама товче їх на муку, мішає її з глиною і виліплює з того малих „чиртів", завбільшки пястука, в формі цибулі, які переховують у святих місцях. Таких „чиртів" можна подибати також посеред рівнини, або на скелях чи в печерах. Лама що кістяну муку може теж змішати з іншою мукою та з того виліплювати кулі, які кидають супам на жир. Звичай вимагає, що лама, який виконує цей похоронний обряд, мусить сам зїсти таку останню кулю.

Похоронів, таких як у нас, себто, щоби мерця закопати в землю, Тибетанці не знають. Німецький учений подорожник Фільхнер, який промандрував Тибет, каже, що знав лише один випадок, що в землі похоронили помершого на віспу. На похорони таких, що померли на заразливу недугу, Тибетанці йдуть дуже нерадо, бо кажуть, що так тривожать духів землі. Тому то й Тибетанці вважають похорони в землі чимсь найгіршим. З тоїж причини гірництво ще й досі не розвинулося в такій дуже богатій країні, як Тибет.

Від хвилі, як мерця похоронили, не вільно вже згадувати його по імени. Посмертних згадок, вінців і поминків Тибетанці не знають. Тибетанська релігія вимагає, щоби людина, як наступила їй смерть, можливо скоро зникнула. Тому теж волять Тибетанці вірлині похорони та спалювання мерців, бо це скорше веде до цілі, ніж коли трупа вкинути у воду.

ГОЛЕ ПЛЕМЯ, ЯКОМУ НЕ ШКОДЯТЬ УКУШЕННЯ МОСКІТІВ.

Професор Док в університеті Йоганесбурґу (у Наталі — в півд. Африці) вернувся недавно з наукової подорожі серед племени Батва, яке жиє у північній Родезії, серед великих мочарів Люканґа. Ці страшні мочари забезпечують їх уповні перед зовнішними неприятелями, бо вони не важаються запускатися у смертоносні глибини. Племя Батва почувається тут наче риба у воді. Люде ці жиють у хатинках, побудованих на човнах, а мочарами перепливають маленькими човенцями. Займаються передовсім риболовлею. Ловлять рибу тризубчастими вилками, а вживають і отруї. Мерців своїх не закопують, але виносять трупів поромами геть у глибину мочарів, де їх полишають. Ці люде не носять ніякого одягу, а мочари аж кишать від комарів. Проти їх укущень тубильці безпечні і про малярію у них нема мови.

МУЗИЧНА СТУДІЯ
М. О. ГАЙВОРОНСЬКОГО
224 E. 18th STEET, NEW YORK CITY.
(Betw. 2nd and 3rd Ave.)
Зголошення приймається від понеділка до пятниці від 4—6.30 попол., а в суботу від 2—5 пополудні. Stuyvesant 0606.

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПИТИ
УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЧАЙ
Стольного Київського Князя
ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
Маємо на складі також Чай Перлова, Кузнецов, Унженіна і Косолапова.
Пошукуються агентів. Добрі услівя.
M. P. KOSOLAPOFF, 391 Central Park West, New York, N. Y.

ПЕВНА І СКОРА ПОМІЧ! ПЕВНА І СКОРА ПОМІЧ!
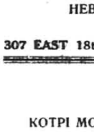
„Довший час проволікалася у мене нестравність жолудка, заворот голови, здуття і відбиванням ґазів. Я чулася отяжіла і не могла спати, як рівнож мучили мене болі в боках. Лікарі радили мені йти на операцію. По ужиттю кількох пачок знаменитого Гінду Бренд Зілля я стала мов не та. Гінду Бренд Зілля є всегда в моїм домі". Так висловлюється пані К. Ходницька, 391 LAFFAYETTE ST., NEWARK, N. J. 187
Ціна за пачку $1.00, 6 пачок за $5.00.
НЕВДОВОЛЕНИМ ЗВЕРТАЄМО ГРОШІ.
BARON A. BORAK,
307 EAST 18th ST., NEW YORK, N. Y.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ
КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	цнт.
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75
Малий Катехизм, о. В. Рудовича	40
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.
Всі нище наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольоровими (деякі лише кольоровими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

Казки з тисяча і одної ночі	35
Кіт в сапянцях	35
Подорож пана Цікавського (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі	70
Про домашні звірята	65
Робінзон Крузо	35
Червона шапочка 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі	60

Повисші книжки можна набути в книгарні Свободи.
"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Михайло Зощенко.

ПРИГОДА.

У ТАЄМНИЧІЙ ПАСТЦІ.

Перед дверми мешкання на четвертому поверсі станув чоловік. Шукав чогось хвилинку в кишенях, потім виняв коробку сірників і одну засвітив.

Жовте, коротке полумя освітило мосяжну табличку:

„Зубний лікар Яків Шишман".

— Тут! — прошептав незнакомий.

Шукав дзвінка, та не найшов, тому застукав до дверей кінцем черевика.

За хвилю заскреготів замок і двері тихо відчинилися.

— Чи ординує зубний лікар? — спитався незнакомий та вступив обережно до темних сінок.

— Будете ласкаві підіждати хвилиночку? — сказав лікар сухо. — Саме маю одного пацієнта.

— Добре, можу зачекати!— відповів незнакомий.

Лікар глянув на незнакомого бистро та пронизливо, всміхнувся злобно та сказав:

— Прошу, ввійдіть у ідальню! Прошу за мною!

Та як лише незнакомий ввійшов у кімнату, лікар поступив назад і замкнув за собою тяжкі двері. Зараз за ним ценькнув замок.

Незнакомий доблід і пильно розглядався по кімнаті. Кімната була майже порожня. Був там лише стіл, застелений скатертю, та кілька крісел.

ЛІКАР ПРИЙМАЄ НЕЗНАКОМОГО.

За двацять хвиль закликав зубний лікар Яків Шишман, незнакомого, щоби ввійшов до його ординаційної кімнати.

— Прошу не гніватися, що я замкнув був вас у ідальні,— сказав лікар. — Як бачите, не маю слуги, а в нинішних часах людина мусить бути недовірчива. Недавно вкрали мені пацієнти із ждальні два плащі. А передтим кожух. Нініж вкінці якийсь чорт виніс навіть останню плювачку. За той час, як я тут в ординаційній кімнаті працюю коло пацієнта, тамті мені все повиносять. І так мені не остає нічого іншого, лише осьтак забезпечитися... Та прошу дуже не брати мені того за-зле. Отворіть уста!

— Гм, — сказав непевно незнакомий та отворив уста.

ЧИСТА РОБОТА.

Незнакомий вийшов на вулицю, станув біля ліхтарні та понуро всміхнувся.

— Так, — промимрив сам до себе — та тепер таки мушу глянути, що це я там роздобув!

Розіпняв загортку та блюзу, виняв скатерть і пильно оглядав її до світла вуличної лямпи.

— Не варта воно так богато — стара, поплямлена скатерть! — прошептав крізь зуби та сердито сплюнув.

Потім гнівно затупав і промимрив:

— Ну, ліпще щось, ніж нічого. Бо то в тій кімнаті навіть нічого іншого не було. Таж не міг я взяти з собою крісла!

Незнакомий махнув зрезиґновано рукою та пішов далі.

— Я зубожілий письменник, автор книжки „Сто способів, як доробитися майна за короткий час".

— І ви просите милостині?

— Це саме є один із тих сто способів.

Мимоволі зрадився.

Пані зі служницею прятають у кімнаті. Втім чути зі спальні голос пана:

— Кохана, прошу тебе, прийди до мене на хвилинку!

— А хто: я чи пані? — питає служниця.

DR. N. M. HNATYSHYN
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ І АКУШЕР
2191 Professor St., Cleveland, Ohio.
Проти українського банку).
Телефон: Atlantic 2054.

ПРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ
ПОЗІР! ПОЗІР!
ПАНОВЕ УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБОВІ!
NEWARK, поверх пів мільонове ціна, в місі сім місяців тисяч українців, належачих до ріжних ярдків і до ріжних громад, не має свого українського правдивого ундертакера.
Тут є одні праперти, які дають для Ундертакера і які дуже легко можна набути. Є це велика праперти, поверх три лоти, бо 78 ф. ґрові, а 100 ф. ґлубі, положені на ґарнім корнери, малий оден блок від головної бізнесової улиці Springfield Ave. На лотах є трьоповерховий великий дім, деревляний, але сильно збудований, бо то німецька будова. На долині може бути офіс, велика каплиця з осібним входом і робітні. На другім поверсі пять великих румів до мешкання і на третім поверсі пять румів. В домі є електрика і дуже добрий бойлер, який огріває цілий дім. Коло дому є около велике подвіре (з двох сторін від двох улиць вхід), на яким можна поставити з 15 ґараджів, за як можна дістати і по 12 дол. місячно. Це є майже в середині міста.
Услівя набутя дуже пристойні, бо потреба лиш кілька тисяч готівки, а решта на довші літа приватним морґіч.
Праперти є положені недалеко шість церков, а то укр. гр.-католицька, укр. православна, укр. протестантська, римо-кат. словацький костел німецький і польський. Дальше є укро-руська і російська церква. Це також дуже важне, що дуже близько містовий шпиталь (City Hospital). Се буде одно з найгарніших місць для ундертакера в Нюарку.
По близші інформації прошу ласкаво звернутися особисто або листовно до: 227.8.10
Rev. J. CZAPLYNSKY,
28 Morton Street, Newark, N. J.

ПРОДАЄ ДОМИ в місті НЮ ЙОРКУ і околиці
Українська фірма
С. ФЕСОЛОВИЧА І М. КОБЗІСТОГО
EXCHANGE REALTY CO.,
41 East 7th St., New York City.
Tel. Orchard 9677. 16-

РЕЛІГІЙНІ ОБРАЗИ
150 РІЖНИХ ОБРАЗІВ зі святими, в гарних красках, на добрім папері, розмір 19½x26 дюйма. Ціна за оден з пересилкою 50 центів. За надісланням 15 п. марками поштовими вишлемо великий ілюстрований катальоґ. Агентам і шторникам значний спуст. Замовлення посилайте на адресу: 47-16-
UKRAINIAN BAZAR
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

СТІННІ КАЛЄНДАРІ на 1931 рік
З НАГОДИ 10-ЛІТНЬОЇ РІЧНИЦІ ДАЄМО СПЕЦІЯЛЬНУ ОФЕРТУ НА ЦЕЙ СЕЗОН,
30% дешевше від інших фірм:
100 КАЛЄНДАРІВ ЛИШ ЗА $11.00.
Пересилку оплачуємо самі.
Великий ілюстрований катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу:
KULYNITCH PRINTING CO.
418 E. 9th Street, New York, N. Y.

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮЙОРКУ І НА ОКОЛИЦІ.
Ми робимо гарні похорони
ПО $150

Без ріжниці як далекі позамісцевости, кличте нас:
Офіс: 455 AVON AVENUE.
Phone: Terrace 8882, або Waverly 1636, Newark, N. J.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

PROBAK BLADES
make your DOUBLE-EDGE RAZOR (old or new model)
BETTER RAZOR
or your money back!
Guaranteed by PROBAK CORPORATION
100 for 50